

## SZAKMAI ANYAGOK

### DR. GREZSA FERENC: A MAP PROGRAM KEZDETE, JELENE ÉS TÁVLATAI - VÁZLAT

(I. Országos Pedagógiai Mentálhigiénés Hálózatépítő Konferencia, Budapest, 2003. november 28.)

Köszöntés

A konferencia céljai:

- visszatekintés egy folyamatra,
- a távlatok keresése.

#### I. A MAP program története

##### **1999. október 22.**

Miniszteri Értekezlet, amely döntött az OM Mentálhigiénés Szakértői Bizottság létrehozásáról és a Testület feladatait 16 pontban határozta meg. Ebből a vonatkozó feladatok:

- Részvétel a pedagógusok mentálhigiénés ismereteit növelő program kidolgozásában."
- "Javaslattétel a mentálhigiénés szemlélet, a humán erőforrások felhasználása, a területfejlesztés, valamint a regionalitás kapcsolatára /.../."
- "A képzések és a régiók viszonyának feltérképezése."

##### **2000. május**

A "Mentálhigiénés Alapképzés Pedagógusoknak" továbbképző program elkészítése. (OM Mentálhigiénés Szakértői Bizottság)

Általános cél:

- "hozzájárulás az oktatási rendszer mentálhigiénés erőforrásainak bővüléséhez."

Konkrét célok:

- "a pedagógusok mentálhigiénés szemléletének megalapozása, személyes és hivatásbéli készségeik fejlesztése, különös tekintettel elméleti ismereteik gyarapítására, iskolai mentálhigiénés problémák iránti érzékenységük erősödésére, önreflexiójuk elmélyülésére, "hívás-személyiségük" gondozására, jellemző szakmai problémáik és "segítői szerepük" reflektálására, későbbi "hálózatszerű" szakmai együttműködésük ösztönzésére.
- A képzés résztvevői szakmai műhely-csoportokat alakíthatnak, melyek idővel országos és regionális iskolai mentálhigiénés védő- és fejlesztő hálózattá szerveződhetnek."

Megjegyzés: kezdettől célkitűzés volt a hosszú távú, folyamatos szakmai munkálkodást lehetővé tevő munka- és szervezeti forma kialakítása.

##### **2001. február**

A MAP program akkreditálása. (PTMIK)

##### **2001. április 9-11. és 2001. szeptember 13 - 16.**

Csoport- és tárcsoport vezetők három napos felkészítő műhelymunkája, összesen 119 csoportvezetésben jártas szakember, illetve mentálhigiénésen képzett gyakorló pedagógus számára.

##### **2001. október - 2003. november**

Több turnusban mintegy 800 pedagógus végezte el a MAP programot az ország minden részéből, illetve oktató-nevelő intézménytípusából.

##### **2002. nyara**

Pedagógiai Mentálhigiénés Esetmegbeszélő csoportok akkreditációs programjának kidolgozása (prof. dr. Bagdy Emőke) és akkreditálása (PTMIK).

Általános cél:

- "az iskolarendszer mentálhigiénés erőforrásainak bővítése szakmai hálózat kialakítása révén."

Konkrét célok:

- "a mentálhigiénés szemlélet alakítása, a problémafelismerő és kezelő képesség fejlesztése, a szakmai illetékességi határok fölismeretése, más segítő szolgálatokkal való együttműködés serkentése,
- a csoportok önálló regionális szakmai szervezetté alakulásának ösztönzése,
- országos szakmai szervezethez való kapcsolódás ösztönzése,
- mentálhigiéné szakirányú továbbképzési programokba történő bekapcsolódás ösztönzése,
- közös szakmai programokon való részvétel ösztönzése."

Megjegyzés: e célkitűzések szervesen illeszkednek a MAP alapprogram céljaihoz, egyúttal azokat tovább konkretizálják, külön is megjelölve a szakmai szervezetté válás, illetve az ilyenhez való kapcsolódás lehetőségét.

## 2002. november 19.

Esetmegbeszélő csoportok vezetésére való fölkészülés. (Azon szakemberek számára, akik előzetes már részt csoportvezetőként vettek 30 órás MAP továbbképzésen.)

## 2002. november - 2003. október

Az esetmegbeszélő csoportok munkája. A továbbképzésként akkreditált, 30 órás esetmegbeszélő programot 13 csoportban, összesen közel 200 pedagógus végezte el. A csoportokkal párhuzamosan több ülésben inter- és szupervízió a csoportokat vezető szakemberek számára. (Vezette: prof. dr. Bagdy Emőke)

## 2003. november 28.

I. Országos Pedagógiai Mentálhigiénés Hálózatépítő Konferencia

### II. A 30 órás MAP program értékelése

| <u>A program egészének értékelése</u>    | <u>Pontátlag 1-től 5-ig terjedő skálán</u> |
|------------------------------------------|--------------------------------------------|
| Probléma-érzékenység                     | 4,57                                       |
| Együttműködési készség                   | 4,55                                       |
| A részvétel hasznossága                  | 4,42                                       |
| Szemlélet-formálódás                     | 4,39                                       |
| Önismeret                                | 4,37                                       |
| Az előzetes elvárásoknak való megfelelés | 4,25                                       |
| A pedagógusi munka újszerű értelmezése   | 4,16                                       |
| Rendszerszemlélet                        | 3,96                                       |
| Elméleti ismeretek                       | 3,88                                       |
| <u>Az egyes munkaformák hasznossága</u>  | <u>Pontátlag 1-től 5-ig terjedő skálán</u> |
| Esetmegbeszélés                          | 4,53                                       |

|                                                |          |
|------------------------------------------------|----------|
| Készségfejlesztés                              | 4,50     |
| Előadások                                      | 3,90     |
| <i>Részvételi hajlandóság más programokban</i> | <i>%</i> |
| 30 órás továbbképzés                           | 93       |
| Esetmegbeszélő csoport                         | 75       |
| 50 órás kommunikáció-fejlesztő csoport         | 74       |
| Szakmai szervezeti tagság                      | 66       |
| 150 órás saját élményű csoport                 | 54       |
| Internetes szakmai munka                       | 40       |
| 450 órás szakirányú továbbképzés               | 42       |

III. Esetmegbeszélő csoportmunka az írásos visszajelzések tükrében  
(Feldolgozás: dr. Grezsa Ferenc)

1. Visszajelzések a hivatásszemélyiséggel, a "saját" mentálhigiéniével kapcsolatban

- Nyitottság , Új látásmód, Érzelmi viszonyulások tisztázása, Biztonság átélése, Problémaérzékenység , Önismereti igény , Jótékony hatás a személyes életre, Tudatosság , Az együttműködésben rejlő támogatás megtapasztalása, Új megoldási módok, Új elméleti ismeretek, Kompetencia határok tisztázása

2. Visszajelzések a kialakított, vagy kívánatos kapcsolatokról, együttműködésekről

- Pedagógiai Intézet, Nevelési Tanácsadó, Családgyógyász, PTMIK, MAP-ot végzett más kollégák, Szakmai szervezeti tagság, Magyar Mentálhigiéniés Szövetség, Iskolavezetők, Iskolák

3. Visszajelzések már megkezdett, vagy kívánatos helyi szükségletekről, kezdeményezésekről

- További esetmegbeszélő csoportok, További MAP programok, Szakirányú továbbképzési szak elvégzése, Intenzív, több napos együttlét, Évente országos konferencia, Címlista közreadása, Internetes kapcsolat, Pályázatok
- Segítő beszélgetés tanulása, Kiegészítő prevenció, Szakirodalom feldolgozás, Publikálás
- Témaközpontú nevelési értekezletek, Szülői értekezletek, Az ismeretek multiplikálása, Rekreációs és szabadidős programok, Szakkörök

4. Idézet az egyik résztvevő visszajelzéséből (A "Láncszem" műhely tagja)

- "Aki részt vett már esetmegoldó műhely-munkában, az pontosan tudja, milyen élmény az, amikor azonos hivatású emberek egy csoportban dolgoznak, s azt érzik, hogy a többiek megértik szakmai és emberi problémáikat, hogy támogatják egymást, együtt keresik a megoldást."
- "Az a tanár, aki békében van önmagával, és ismerője a lélek folyamatainak, olyan többletet tud adni a diáknak, szülőnek, amely túlmutat a tananyagon. Az tud segíteni másokon, aki önmagát megértette, elfogadta."

IV. Javaslat az esetmegbeszélő műhelycsoportok további munkájára

1. Szakmai / szervezeti háttér

A megkezdett út folytatását segíti, ha az esetmegbeszélő műhelycsoportok a továbbiakban szakmai szervezethez kapcsolódnak, annak szervezeti keretei között működnek. Ilyen szakmai szervezet lehet a Magyar Mentálhigiéniés

## Szövetség, amely

- kiemelten közhasznú, országos hatókörű, a mentálhigiénét megalakulásától fogva interdiszciplinárisan értelmezi, ezen belül is kiemelt jelentőséget tulajdonít a pedagógiai (iskolai) mentálhigiénének, több tucat tagszervezete és több száz egyéni tagja van, és az OM a közoktatás területén működő szakmai (civil) szervezetként tartja nyilván.

A Magyar Mentálhigiénés Szövetség háttérszervezetként jelentős segítséget tud nyújtani a tagszervezetei, illetve egyéni tagjai számára. Ezek közül a legfontosabbak:

- a szakmai vérkeringésbe, információáramlásba való bekapcsolódás,
- az egyes esetmegbeszélő csoportok tagjai közötti belső internetes kapcsolat,
- a műhelycsoportok által kezdeményezett szakmai programok anyagi támogatása (sikeres pályázatok esetén).

## 2. Az esetmegbeszélő csoportok további működése

Mindegyik esetmegbeszélő csoportban fölmerült a további szakmai munka igénye. Újabb központi támogatás (OM, PTMIK) biztosításáig a megkezdett program folytatására két lehetőség kínálkozik:

- a munkahely továbbképzésre szolgáló forrásainak igénybe vétele (mivel az esetmegbeszélés ismételhető, akkreditált továbbképzés)
- az egyes csoportalkalmak önerős finanszírozása (ülésként kb. 1.000 Ft. / fő)

## 3. Egyéb mentálhigiénés képzési lehetőségek

Számosan jelezték, hogy szívesen részt vennének "mentálhigiénés szakember" oklevelet nyújtó, felsőfokú, szakirányú továbbképzési programban. Jelenleg - azonos akkreditáció alapján - 3 egyetemen folyik ilyen szakirányú képzés: Károli Gáspár Református Egyetem, Semmelweis Egyetem, Debreceni Egyetem. (A Károlin éppen most szerveződik a következő évfolyam.) A személyes szakmai előnyökön túl is fontos lenne, ha esetmegbeszélő csoportonként legalább 1-2 kolléga vállalna ilyen képzést, mivel az ott megszerzett ismeretek esetmegbeszélő csoportok vezetésére is alkalmassá teszik a végzeteket. Ezáltal a néhány évvel ezelőtt megkezdett program önjáróvá válhatna.

## V. A "hálózat"

A pedagógiai mentálhigiéné területén a hálózatszerű szakmai munka tehát már meg is kezdődött, legfeljebb e tény még nem tudatosult a résztvevők számára. Így elképzeléseink sem valami "többletmunka" vállalására, hanem a megkezdett út folytatására irányulnak. Azzal a különbséggel, hogy a javasolt szervezeti háttér és a kölcsönös tájékoztatás miatt az egyes műhelyek egymás tevékenységéről is tudomást szereznek. Ezáltal szakmai önazonosságuk erősödik, hatókörük pedig bővül.

## Befejezés

" ... a gyermekben nem annak a tenger pedagógiai munkának marad nyoma, amit rendesen elvégeznek, hanem annak a picinynek, amit az ember azon felül végez. Abból lesz szenvedély: az kér enni tőlünk az egész életen keresztül" (Németh László)